(А)сексуални експеримент

Пише: Јована Папан
петак, 17 јул 2009 17:56

Овог пролећа, један родитељски пар у Шведској изазвао је полемику у јавности својом одлуком да крије пол свог двогодишњег детета. Да ли је дете девојчица или дечак знаће само они и пар блиских рођака који су помагали у мењању пелена, док би за остале то требало да остане тајна, што би их спречило да га третирају у складу са полним стереотипима и на тај начин утичу на његов идентитет. Дететова одећа укључиваће и хаљине и панталонице, а фризура варирати од женствене до дечачке.

Родитељи су своју одлуку образложили феминистичком филозофијом према којој је род пука друштвена конструкција. Они сматрају да је наметање пола детету окрутно, јер га на тај начин друштво убацује у калуп, уместо да му дозволи да само одреди свој идентитет.

Шведска родна саветница Кристина Хенкел сматра да би овај експеримент могао да има позитивне резултате. Дете би могло да се развија без наметања родне улоге од рођења, а то би наводно могло да га учини јачим. Други се не слажу баш са овом идејом, јер сматрају да ће дете само имати проблеме. „Подизање детета не би требало да буде прилика за идеолошко надмудривање“, сматра психолог Сузан Пинкер. Изложеност хормонима у другом тромесечју трудноће већ је одредила „пол“ дететовог мозга и начин на који ће се понашати и осећати. Као и увек када нешто покушавамо да сакривамо од деце, то нам се на крају обије о главу и заврши психосоматском болешћу или бунтом, упозорава Пинкерова.

Фамозна дилема „nature vs. nurture“ (наслеђе или одгој) већ деценијама представља окосницу дебате о половима. Заговорници теорије о наслеђу верују да је родни идентитет урођен и да само делимично може бити резултат утицаја стереотипа и очекивања средине, док заговорници теорије о одгоју сматрају да је родни идентитет ствар друштвених предрасуда и васпитања. Како ствари у науци тренутно стоје, иако се више тога не зна него што се зна, а нове студије или побијају старе или показују њихову непоузданост, чини се да је истина ипак негде на средини. Дакле, нити постоје гени за чешљање Барбика или јурцање по стану са Спајдерменом у рукама, нити су дечаци и девојчице природно склони да једнако уживају у овим активностима.

Дотично шведско дете биће прво које би требало да одрасте као „бесполно“. Међутим, то никако неће бити први пут да породица постаје друштвена лабораторија. Чувен је случај америчких дечака близанаца, од којих је један у седмом месецу живота несрећним случајем при обрезивању остао без полног органа. Очајни родитељи, по савету угледног доктора за психологију идентитета, Џона Манија, одлучили су да „Џона“ предворе у „Џоан“ хируршком „дорадом“ и подижу га као девојчицу, заувек тајећи његов првобитни

пол. Џон/Џоан експеримент слављен је као тријумф тада актуелних родних теорија, јер је наводно пружао коначни доказ да је род чиста конструкција, те да се од тек рођеног детета, уз малу помоћ скалпела и маказа, може за час направити пол по жељи. Доктор Мани је постао научни суперстар, а његова уверења општеприхваћена и слављена од стране феминизма, као рецимо у књизи „Сексуална политика“ Кејт Милет. Рачуна се да је под утицајем његовог научног „тријумфа“, око 15.000 деце током следећих деценија широм света подвргнуто сличном третману.

Међутим, изгледа да је одлучност др Манија да потврди своја убеђења о природи полова утицала да игнорише чињенице које су указивале на неуспех експеримента. Оно што је дуго остало скривено од јавности, била је грозна прича о несрећном животу девојчице у покушају, која је, и поред напора родитеља и лекара, испољавала огроман отпор својој наметнутот родној улози, и која је убрзо од средине била препозната као „наказа“. Одбијала је да се заинтересује за „женске“ активности и бирала само дечачке игре, избегавала је друштво девојчица, чак је и уринирала стојећи. У тинејџерском добу, после сталних побуна и покушаја самоубиства, родитељима и лекарима постало је немогуће да даље утичу на Џоан, која је чврсто одлучила да више неће да се „претвара“ да је женско, иако се тако не осећа. Признали су пораз, и Џоан је први пут сазнала истину о свом полу, наставио/ла живот као мушкарац, и на крају извршио/ла самоубиство у 38-ој години.

Разлика између ова два случаја је наравно велика, али је ентузијазам у погледу покоравања природе отприлике на истом нивоу. Наравно, шансе за успех су још и мање. Најзад, шта ће спречити дете да се сврста уз вршњаке свог пола и присвоји полни идентитет чим сабере два и два? Деца желе и воле нешто да „буду“, а усвајање полне припадности је један од првих корака и најспонтанијих начина да то и остваре. Како ствари стоје, оно што су ово дете његови мудри родитељи за сада принудили да „буде“, јесте неко од чијег је полног идентитета направљен циркус планетарних размера. Заиста, занимљив начин да се докаже како је пол једна крајње неважна ствар.